

van elke binding, die Christus aan Zijn kudde niet oplegt. O! kon ik al die „bezwaarden“ meekrijgen op dien weg! Die weg voert regelrecht naar de vrijheid, die in Christus Jezus is. En aan de wandelaars op dien weg wordt weer de rust geschonken; in den ambtelijken arbeid wordt weer iets gezien van de heerlijkheid van Christus, er is weer ambtelijke vreugde, een juichend opgaan met Gods blijde scharen.

Maar dit alles wordt slechts in den weg van het Woord verkregen.

Daarom is er hier voor ons geen compromis mogelijk. Met het gebod Gods mogen we nooit gaan marchandeeren. Dat van God vervloekte wereldgevoeligheden zoeken van allerlei compromissen is noodlottig; het is de doodsteek voor alle profetisch spreken in de kerk en door de kerk.

Bijgevolg beteekent het eenheidsgebed met het oog op wat er gebeurd is ook niet: een streep erdoor en een spons erover, en elkaar opnieuw een blinddoek voor de oogen binden voor wat de toekomst betreft, want dan zitten we over enkele jaren weer midden in de ellende. Neen, maar we moeten het felle zoeklicht van Gods Woord vrij en ongehinderd laten schijnen over wat er is besloten en voorgevallen in en rondom het jaar onzes Heeren 1944.

En voorts hebben we gezamenlijk den hals gewillig te buigen onder het Woord van God, biddende dat aller oogen geopend worden en blijven voor wat Gods bevel ons zegt.

En waar zóó het Woord weer gaat triumpheeren in de harten; waar men zich zóó nauw weer door den Geest in alle waarheid leiden laat, daar zullen zich de schapen ook weer tot de ééne kudde van den Herder Christus Jezus laten bijeenvergaderen; daar zal men straks weer in de kerk de stroomen vroolijk hooren zingen. Jeruzalem! dat wij beminnen, wij treden uwe poorten binnen!

Zóó hebben wij te worstelen voor de waarachtige eenheid der kerk.

Hiervan geldt het inderdaad voor de volle honderd procent: **God wil het!**

Hij wil daden zien, daden van liefde en van geloof en van kerkelijke gehoorzaamheid.

Want niet een iegelijk, die daar spreekt van eenheid, maar die volbrengt het eenheidsgebed van onzen Vader, Die in de hemelen is, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen.

En hij, die den hemelschen Vader van harte liefheeft, zegt het ook nu: **Zijn geboden zijn niet zwaar.**

G. A. HOEKSTRA.

OPVOEDING EN ONDERWIS

OVER „BELIDENIS“ EN „BEGINSELEN“ EN DE V.U. 1)

Men krijgt in de laatste maanden soms het gevoel alsof alles op 'n kop gaat staan in wat men weleens „ons Gereformeerde volksdeel“ noemt.

Met het grootste gemak wordt aan den éénen kant allerlei gecanoniseerd en bindend verklaard wat nooit meer dan een particuliere opvatting van bepaalde personen was. En aan den anderen kant laat men glippen en werpt men overboord wat vroeger als een kostbaar en onmisbaar goed werd beschouwd. En dat, terwijl men de menschen, die vroeger verdedigden en invoerden wat men nu overboord smijt hoogelijk roemt en ach en wee roept over degenen, die zakelijk wat critiek op zulke heengegane profeten oefenen, maar toch hun eigenlijke boodschap vasthouden en doorgeven.

Dit verschijnsel drong zich weer met kracht aan mij op, toen ik eens een hoofdartikel van „Trouw“ las.

Er zou heel veel over dit artikel te zeggen zijn. Het wemelt van valsche dilemma's. Men overweegt maar eens een zinnetje als „Tusschen die beide uitersten (binding aan de Kerk of binding aan het persoonlijk geloof) ligt een gulden middenweg: Binding aan de beginselen gegrond op Gods Woord“. Men wordt zeer nieuwsgierig naar die „beginselen“ gegrond op (!!) Gods Woord. Want de Schrijver zegt uitdrukkelijk, dat deze binding aan beginselen niets te maken heeft met een binding aan de belijdenis der kerk. Maar die beginselen zijn ook niet Gods Woord zelf. Want ze zijn „gegrond“ „op“ Gods Woord. En dus zitten we voor de puzzel wat beginselen zijn die niet Gods Woord en niet de belijdenis zijn. En dan praat ik nog niet eens over de wonderlijke constructie, volgens welke binding „aan de Kerk“ en of binding „aan het persoonlijk geloof“ twee „uitersten“ vormen, waartusschen dan de beroemde gulden middenweg doortocht zou verleen.

Toch deden niet deze wonderlijke beweringen mij naar de pen grijpen.

Neen, ik wil wat zeggen over de volgende uitspraak van den Schrijver: „Het is dan ook een abus van neer mr Schmalz zegt, dat de Drie Formulieren van

Eenigheid (de belijdenisschriften) een bindende grondslag zijn voor de Vrije Universiteit. Dat is alleen juist voor de theologie, niet voor de andere faculteiten“.

Er is geen misverstand mogelijk: de Schrijver beweert dat de Vrije Universiteit niet voor al haar onderwijs op den grondslag der belijdenis staat. Zij staat alleen op den grondslag van niet nader omschreven beginselen.

De vraag dringt zich op: is deze bewering juist? Geeft deze Schrijver den stand van zaken juist weer?

Men zal, deze vragen overwegend ongetwijfeld toegeven, dat men, zulk een vraag stellend, een zuiver historische kwestie aanraakt. Men kan genoemde vraag immers ook zóó formuleeren: Hebben de oprichters der V.U. inderdaad bewust bedoeld de theologische faculteit op den grondslag der belijdenis te plaatsen en de overige wetenschappen alleen te fundeeren in tot op heden volkomen onbekend gebleven beginselen? Of was hun bedoeling en hebben zij dat ook duidelijk uitgesproken, dat integendeel al het onderwijs dat aan de Vrije Universiteit gegeven wordt beslist op den grondslag der belijdenis en dus in overeenstemming met die belijdenis moet gegeven worden; zoodat wanneer men dat niet doet, de Universaliteit haar grondslag verlaat en ophoudt een waarlijk Gereformeerde Universiteit te zijn?

Wanneer men de genoemde vraag zoo stelt, voelt men tevens, dat we met een zeer belangrijke te doen hebben. Het gaat in deze kwestie over niets minder dan over het gereformeerde karakter der Vrije Universiteit. Om het werkelijk bewaren van de erfenis der vaderen.

We willen uit officieele stukken een antwoord op de door ons gestelde vraag zoeken.

In de formule van den grondslag van de Vereen. voor Geref. Hooger Onderwijs wordt gezegd: dat de Vereeniging „voor alle onderwijs, dat in hare scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend staat op den grondslag der Gereformeerde beginselen“ en mitsdien „als grondslag voor het onderwijs in de Godgeleerdheid“ erkent „de drie formulieren van eenheid, gelijk die in den jare 1619 door de Nationale Synode van Dordrecht voor de Nederlandsche Gereformeerde kerken zijn vastgesteld; een zoodanig gezag daaraan hechtende, als genoemde Synode, blijkens hare eigene handelwijze en hare acten, aan de belijdenisschriften der Nederlandsche Gereformeerde Kerken heeft toegekend“.

Wie over deze, met pijnlijke zorg vastgestelde formule nadenkt, zal onmiddellijk twee dingen inzien.

Vooreerst, dat al het onderwijs dat aan de Vrije Universiteit gegeven wordt en de daarmee in verband staande wetenschapsbeoefening gefundeerd moeten zijn in de Gereformeerde beginselen.

En vervolgens, dat de theologische faculteit in al haar bedrijf gebonden is aan de drie formulieren van eenigheid.

Dit is zonder meer duidelijk.

De vraag is nu evenwel: hoe verhouden zich, in den grondslag der Vrije Universiteit, die „beginselen“ en die „drie formulieren van eenigheid“ tot elkaar? Zijn ze twee geheel van elkaar gescheiden complexen? Zoo ja, hoe ligt dan het verband tusschen die twee? Is het zóó, dat de theologische faculteit alleen op den grondslag der belijdenis staat en de overige wetenschappen alleen op die der beginselen? Maar indien beginselen en belijdenis niet hermetisch van elkaar afgescheiden zijn in dien universiteits-grondslag, hoe staat het dan met de verhouding en het verband tusschen die twee? Is het zoo, dat alle onderwijs de Geref. beginselen tot basis heeft en de Theol. faculteit bovendien de Drie Formulieren; of is het zoo, dat alle onderwijs doordrongen moet zijn van de Geref. beginselen en daarom de theol. faculteit op de belijdenis staat, omdat die formulieren de speciaal voor de Theologie geldende beginselen heeft geformuleerd en geeft? Of moeten we het zóó verstaan, dat alle onderwijs in de Geref. beginselen geworteld is en dus ook in de drie formulieren, omdat deze niets anders en niets minder of meer geven dan de gereede formuleering van een complex van de bedoelde beginselen, terwijl dan speciaal van de Theol. fac. nog gezegd wordt, dat zij daarin bijzonder haar grondslag vindt? Of, nog weer anders gezegd: Verhouden Geref. beginselen en het in de drie formulieren geformuleerde zich als twee naast elkaar liggende en van elkaar gescheiden blijvende complexen? Of liggen ze als twee complexen boven elkaar, zóó, dat de drie Formulieren b.v. verbijzonderingen geven van de Geref. beginselen welke speciaal en alleen voor de Theol. fac. gelden? Of, liggen ze als twee complexen in elkaar, en dan zoo dat wat de drie Formulieren formuleeren als een sector, misschien wel de kern der beginselen vormen, waarop dan speciaal — maar zeker niet exclusief — de Theol. fac. is gefundeerd?

Wanneer we ons met deze vragen gaan bezighouden omdat ze ons opgedrongen werden, verkeerden we in een zeer gelukkige omstandigheid. Deze n.l. dat in de kringen van de Vereen. voor H.O. een duidelijk en ondubbelzinnig antwoord daarop gegeven werd, zoodat geenerlei misverstand meer mogelijk is.

Zooals bekend is, heeft prof. Rutgers voornamelijk de hand gehad in het opstellen van de statuten en verdere regelingen voor de Vereen. voor H.O. en de van haar uitgaande V.U. Zelf verklaarde hij eenmaal, dat hij over de strekking van art. 2 der statuten zeer goed oordeelen kon, omdat hij bij de geboorte daarvan tegenwoordig was geweest en dus wist hoeveel er over gediscussieerd was; hoeveel amendementen waren ingediend; en hoe het eindelijk na lang en rijp beraad werd vastgesteld.

Welnu, prof. Rutgers heeft in een rede, gehouden in 1899 nauwkeurig meegedeeld hoe art. 2 en speciaal het daarin voorkomende woord „mitsdien“ moet worden verstaan.²⁾

Hij verklaarde toen, dat de oprichters van de Vereen. voor Geref. H.O. alle onderwijs, dat in de inrichtingen van de Vereen. voor H.O. zou gegeven worden geheel en volstrekt wilden binden aan de Heilige Schrift. Daarom ging het uitsluitend en alleen. Maar niet blind voor de werkelijkheid, begreep men uitstekend, dat 'n formule, waarin dit zonder meer werd uitgesproken, praktisch beteekenisloos zou zijn. Daarom werd een toevoeging uitgedacht welke die binding effectief zou maken, „zóó dat men aan dien band niet ontkomen kan“. En zoo kwam men tot boven gegeven formuleering. Juist hierdoor wist iedere docent aan de V.U., kon hij het althans weten, waaraan hij zich te houden had ten aanzien van deze binding aan de Schrift. Zoo immers werd vastgesteld hoe men de Schrift te beschouwen heeft en hoe het gezag der Schrift metterdaad was te handhaven.

Maar, zoo ging Rutgers verder, dit artikel zegt nog meer! En wel dit, dat niet ieder den Bijbel voor zich kan nemen om er uit op te diepen wat er voor de wetenschap uit op te diepen is. Er is sprake van „Gereformeerde beginselen“. Wat is daarmee bedoeld? Dit: „Een Gereformeerde erkent, dat er in de kerk van Christus (!!!) ook eene leiding is des Heiligen Geestes, die, vooral tegenover opkomende dwalingen, de beteekenis van het Schriftwoord hoe langer hoe beter leert verstaan, en die, naarmate het leven rijker en voller wordt, ook des menschen gedachten, althans bij de geloovigen, al meer inleidt in hetgeen God zelf ons van zijn gedachten heeft geopenbaard. Daardoor is er in den loop der tijden eene wel samenhangende belijdenis (!!!) gekomen, en een daarmee overeenkomende (!!!) levens- en wereldbeschouwing, die historisch den naam draagt van „Gereformeerde“. En nu wordt in art. 2 mede uitgedrukt, dat dit Gereformeerde (in tegenstelling met Roomsche, Lutherische, Doopersche, revolutionaire enz.) het karakter van de Vrije Universiteit is, en zulks moet blijven“.

Deze uitspraak zegt eigenlijk reeds alles wat we weten moeten. In haar wordt immers gesproken:

1. dat de kerk — de geïnstitueerde, immers de belijdenis formuleerende en handhavende kerk — feitelijk en principieel het orgaan is, dat de grondslagen eener Schriftuurlijke wetenschap in de Schrift ontdekt en formuleert. Natuurlijk grijpt en formuleert zij den Openbaringsinhoud der Schrift niet in de eerste plaats en direct om aan de wetenschapsbeoefening een duidelijke basis te geven, maar wel is het zoo, dat wat zij zoo vond en onder woorden bracht ook grondslag is en moet zijn voor de wetenschapsbeoefening.

2. dat de belijdenisschriften de formuleering geven van de kern van het complex Gereformeerde beginselen, waarvan de christelijke wetenschap heeft uit te gaan en waarop de V.U. staat, of liever, moet staan.

Na dit fundamenteele betoog bespreekt prof. Rutgers vervolgens den passus waarin iets speciaals voor de Godgeleerdheid wordt vastgesteld. Dit n.l. dat de Gereformeerde beginselen „wat de Godgeleerdheid betreft, uitgewerkt zijn in de drie Formulieren van Eenigheid“. „Dit ligt“ — zoo lezen we — „in het woordje „mitsdien“, dat nooit beteekend heeft of beteekenen kan: „op gezag van“; of „uit kracht van“; maar de beteekenis heeft van „daardoor“; „door middel van“ (in de officieele Fransche vertaling van onze kerkelijke bevestigingsformulieren: „parelle“; „daarom“; „dan ook“; of iets dergelijks; altijd ter verbinding van twee volzinnen, waarin zaken genoemd worden, die met elkander in verband staan, maar nooit met de strekking om daardoor eene zaak als lager dan de andere en van haar afhankelijk voor te stellen“.

Uit deze redeneering vloeit, nog eens, met volkomen klaarheid voort, dat het in de belijdenis der kerk geformuleerde een moment, een onderdeel, een „lid“ van het „organisme“ der Gereformeerde beginselen vormt!

Hierna volgt dan in prof. Rutgers' rede een uiteenzetting, dat door de gegeven formuleering duidelijk wordt uitgesproken, dat de belijdenisschriften niet gelijkstaan met de Schrift, „maar toch gelden“. En dan niet als „historische gedenkstukken“, maar op precies dezelfde wijze en met precies dezelfde kracht als dat in de kerk het geval is“.

²⁾ In een rede werd de vraag: „Moet art. 2 van de Statuten der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag gewijzigd worden, om het Gereformeerde karakter van de Vrije Universiteit zoo goed mogelijk te waarborgen?“ besproken; gehouden op de Jaarverg. der Vereeniging op 28 Juni 1899. Zie „De Heraut“ van 9 Juli 1899.

voornamelijk ten en ver- en van nmaal, dat i zeer goed laarvan teel er over i waren in-rijp beraad

, gehouden en speciaal moet wor-

an de Ver- de inrich-ven worden de Heilige leen. Maar men uitste- werd uit-. Daarom die binding a band niet en gegeven docent aan an hij zich ing aan de oe men de gezag der

el zegt nog i voor zich er voor de sprake van e bedoeld? in de kerk es Heiligen dwalingen, langer hoe leven rijker ten, althans en God zelf l. Daardoor enhangende overeenko-, die histo- rd". En nu ereformeer- arch. Doo- an de Vrije les wat we proken:

bers de be-ck — feite- grondslagen schrift ont- formuleert t in de eer- hapsbeefe- wel is het den bracht etenschaps-

deering ge- meerde be- chap heeft ver, moet

prof. Rut- ecijs voor n.l. dat de lgeleerdheid ulieren van — „in het heeft of be- racht van"; „door mid- ing van onze lle"; „daar- ijd ter ven- genoemd e r b a n d ardoor eene afhankelijk

met volko- nis der kerk r deel, een erde begin-

een uiteen- ng duidelijk ten niet ge- en". En dan r op precies cht als dat

2 van de rwijs op Ge- en het Gere- elt zoo goed uden op de 99. Zie „De

Men noteere dit goed: de grondslagformuleering der V.U. zegt nadrukkelijk dat de kerkelijke belijdenis op precies dezelfde wijze en met precies dezelfde kracht in de wereld der Universiteit moet binden als ze dat doet in de wereld der kerk! We lezen immers in de grondslagformule: „Een zóódanig gezag daaraan hechtende, als genoemde Synode blijkens haar eigen handelwijze en hare acten, aan de belijdenisschriften der Nederlandsche Gereformeerde Kerken heeft toegekend".

De eenige conclusie, die uit het bovenstaande getrokken kan worden is nu deze, dat de belijdenisschriften inderdaad bindend zijn voor alle wetenschapsbeoefening. Deze conclusie wordt dan ook prompt door prof. Rutgers getrokken. Aldus: „Ook de niet-Theologische wetenschappen zijn aan die Formulieren gebonden, in zóóverre deze de bedoelde wetenschappen raken. Dit ligt mede in het woordje „mitsdien", dat te kennen geeft, dat in die Formulieren „Gereformeerde beginselen" liggen, waaraan volgens het begin van het art. alle onderwijs gebonden is". Het verschil tusschen de Theol. faculteit en de overige is niet dat de laatste door een mindere of andere binding aan de drie Formulieren gebonden zijn! Neen, voor de overige faculteiten zijn er alleen nog andere Gereformeerde beginselen geldend, „die wel samenhangen met die der Formulieren, maar die er toch niet in zijn uitgedrukt".

Men ziet, hoe aldus de cirkel sluit. Principieel is de geheele Gereformeerde wetenschapsbeoefening gebonden aan de in de drie Formulieren van Eenigheid geformuleerde waarheden. Of deze gelding actueel wordt hangt uitsluitend af van de praktische vraag of wat in de kerkelijke formulieren geschreven staat, een bepaalde wetenschap of een in studie genomen wetenschappelijke kwestie al dan niet „raakt".

Wat zoo werd vastgesteld bij den aanvang van het leven der V.U. werd stipt volgehouden en vastgehouden in hare geschiedenis. Want toen in de bekende Geelkerken-kwestie ook de V.U. betrokken werd, werd wel uitgesproken, dat de leerstellige uitspraken van belijdende Geref. kerken niet als zóódanig in den kring der Vrije Universiteit juridisch bindend gezag hebben, aangezien deze een zelfstandig bestaan heeft naast de kerk en voor de handhaving van haar Gereformeerde karakter een eigen statuut en inrichting bezit, maar dat de Vereeniging zeer zeker aan de Formulieren van Eenigheid een dusdanig bindend gezag heeft toegekend „doordat" en „voorzoover" zij aan deze een plaats heeft gegeven in de omschrijving van haar grondslag. Dat wil dus zeggen volkomen hetzelfde gezag als zij in de Kerken bezitten!! Want de Vereeniging voor Gereformeerde Hooger Onderwijs heeft in haar goeden tijd inderdaad „een plaats gegeven" aan de drie Formulieren van Eenigheid „in de omschrijving van haar grondslag"! N.l. als de formuleering van een deel van die beginselen waaraan zij al het in de door haar opgerichte en in stand gehouden Hoogescholen gegeven onderwijs, gebonden wil zien. En zij heeft ook nauwkeurig aangegeven „in hoeverre" zij dat gezag in werking wilde zien komen, n.l. op volkomen dezelfde wijze en met precies denzelfden omvang en kracht als dat in de Kerk het geval is.

Een volgende maal nog wat over deze kwestie.

C. V.

ZENDING EN EVANGELISATIE

de inheemsche muziek en de zending.

Onder dezen titel gaf de Nederlandsche musicoloog, mr J. Kunst, bij H. J. Paris te Amsterdam een voordracht in het licht, welke hij het vorig jaar voor de Zendingsschool te Oegstgeest heeft gehouden.

Voor ieder, die in kort bestek (ruim 40 blz. met veel muziekvoorbeelden) eenig inzicht wil verkrijgen in de boeiende wetenschap welke in de formule „muziek en magie" wordt aangeduid, is dit werkje een unieke inleiding. Het is helder geschreven, biedt tal van uit den volksmond opgeteekende Indische melodieën, en behandelt de vraag, of de Zending niet goed zou doen, met de Indische muziekkunst in te schakelen in haar actie, in plaats van deze volkseigen cultuurschat te verdringen.

De schrijver geeft den indruk, dat hij dit vraagstuk slechts van muziek-ethnologisch standpunt benadert, en niet al te zeer is doorgedrongen in de kerkelijke of missionaire motieven, welke hier mogelijk een rol hebben gespeeld. Zijn streven is dus allereerst: eerbied te vragen bij de Zending voor de eeuwenoude inheemsche volkskunst, waarbij hij zich voorstelt, dat de Zending alleen maar gebaat zal zijn. Zijn voordracht in het genoemde milieu, en zijn publicatie thans ten aanzien van alle zendingdrijvende kerken, stelt de kerken voor de vraag: is het werkelijk noodig, om met het heidensche geloof ook de heidensche cultuuruitingen te verwerpen, — of is het eigenlijk niet juist om het volk zijn eigen cultuur te laten, voorzoover het om de adiaphora, de „middelmatige zaken" gaat?

Voor hen, die bij de Zending zich losmaken van „successen" en „systemen" en die den zegen op hun gehoorzaam uitgevoerde opdracht alleen van den HEERE — en niet van eigen handigheid — verwachten, springen de problemen naar voren. Aan den eenen kant staat hier: indien uw oog u ergert, ruk het uit. Daartegenover staat: den Joden ben ik een Jood geworden, en den Grieken een Griek. Allen ben ik alles geworden, opdat ik eenigen gewinnen zou.

Hoort de Inheemsche cultuur, behoort de Inheemsche muziek, tot de elementaire dingen van het valsche-religieuze leven, welke het vernieuwde hart verafschuwt? Of kan ook de geloovige Inlander met behulp van zijn gamelang en in zijn eigen taal den Christus der Schriften lof toezingen?

Is het eten van afgodenoffer een gruwel, of — zijn alle gaven geoorloofd te gebruiken, mits met dankzegging genomen? Is het Christendom werkelijk universeel, of kan het alleen de einden der aarde bereiken in de vormen van een verwilderde, ten doode opgeschreven, Westersche cultuur? Hebben onze psalmtoonoorden, hebben onze beide toongeslachten meer verwantschap aan de Bijbelsche tempelmuziek dan het inlandsche sléndro en pélog?

Bij zulk een probleemstelling daagt het antwoord op de vragen. Een antwoord, waartoe ook mr Kunst — zij het langs geheel anderen weg — komt.

Zoo goed als het voor ons „barbaars" zou klinken, om onze kerkliederen op Inheemsche wijzen te moeten zingen, even dwaas en belachelijk klinkt het den Inlander in de ooren, wanneer hij zijn psalmen in een toonschaal moet zingen, waarvan de omvang hem te groot, de intervallen nagenoeg alle onzuiver, en de klankkleur hem volkomen nietszeggend schijnt. Omdat het ons niet mogelijk was, in de geheimen der inlandsche muziek door te dringen (waarin we de ziel van dit volk zouden hebben verstaan) hebben wij van de Inlanders geëischt, dat zij zich bij onze stijfingen zouden aansluiten. In plaats dus van den Joden een Jood te zijn en den Inlander een Inlander, hebben wij aan de Evangelie-prediking de voorwaarde verbonden, dat men zijn meest eigendommelijk karakter, zijn duizenden jaren oude cultuurbezit, zou prijsgeven voor vreemde, oneigene uitdrukkingsmiddelen.

Voor wie eenmaal inzicht krijgt in den betooverenden rijkdom van de inheemsche muziek, en haar in de eeuwen gewortelde toonreeksen, rijst de onherstelbare kortzichtigheid van ons verleden als een onbetaalbare schuld omhoog. Wij hebben, — toen wij de inlanders leerden de psalmen in dorisch of phrygisch, of mineur en majeur te zingen, — deze broeders lasten opgelegd, te zwaar om te dragen; lasten waar wij zelf met geen vinger aan geraakt hebben.

Om eenig inzicht te krijgen, hoe ver de muziek in Indië van de onze af staat, vinden we bij den schrijver de volgende gegevens.

In tegenstelling tot de muziek in Westersche landen, die hoofdzakelijk op aesthetische gronden, dus als cultuuroverschot, wordt beoefend, is bij den Inlander de muziek levensbehoefte, dagelijkse uiting van zijn innerlijk leven. Zoolang hij onder het animisme gebukt gaat, bezit de muziek voor hem magische krachten, die goede of booze invloeden van buiten oproepen. Daarom is de zuivere stemming van zijn instrumenten van het hoogste belang. Op vele plaatsen wordt eens per jaar onder groot ritueel de normaaltone van een zorgvuldig bewaard standaard-instrument overgedragen op de nieuw vervaardigde instrumenten. Dat kan zijn een gong, een pansluit, klokken, of trommen. En zoozeer is men aan dien standaardtoon gehecht, dat practisch al het gebied ten Westen van Midde-Amerika en ten Oosten van Centraal-Afrika zich houdt aan dezelfde toonhoogte, de Chineesche hoelang tchong, de grondtoon die dicht bij onze fis' ligt, en verkregen wordt met een gesloten bamboebuis van 230 m.M. lengte. Om aan te toonen, hoe sterk de onderlinge verwantschap der muzieken in dit uitgestrekte gebied wel is, somt de schrijver de trillingsgetallen op, die hij resp. op Bali, in de Belgische Congo en bij de oud-Chineesche theorieën heeft gevonden; men krijgt dan voor de stamtönen trillingsgetallen als 204 — 205 — 207, of als 224½ — 227 — 228 enz., verschillen dus, die op een matig gestemde piano geheel wegvallen. Als men hier naast zet onze Europeesche normaaltone (a'), die reeds in den loop der laatste eeuw zooveel trillingen omhoogliep, dat wij onze klassieke muziek ongeveer een toon te hoog uitvoeren, dan komt de nauwkeurigheid van den Inlander sterk uit. De stamtönen, die in onze getempereerde stemming géén zuivere natuurtonen meer zijn, hebben in sléndro- en pélogreeksen hun vaste verhoudingen en hun eigen klankvolle benamingen (nem, barang, gulu, dada, lima, enz.) waartegen de historische afkomst van ons do-re-mi wel zeer kaal afsteekt. Waar wij slechts één toonstelsel kennen, heeft de Inlander er twee; sléndro en pélog, resp. bestaande uit 5 of uit 7 stamtönen; het sléndro heeft 3 toongeslachten, het pélog vijf, welke over de 200 toonschalen kunnen opleveren. Daar staan onze beide toongeslachten, majeur en mineur, met elk hun 12 precies aan elkander gelijke toonschalen wel wat armevoelig tegenover. Als men daarbij bedenkt, hoe b.v. op Java — waar zang en poëzie een onverbreekelijke

eenheid vormen — vaste structuurformules bestaan, waardoor elke uitvoering een herschepping van het oorspronkelijke — doch geen copy daarvan — betekent, en vastlegging der melodie zelfs in strijd met de Javaansche muziekopvattingen komt, dan gevoelt men langzamerhand welk een geheel eigensoortig muziekleven de Inlander heeft.

En dit muziekleven laat hem allerminst onberoerd. Zooals bij alle primitieve volken roept de juist-uitgevoerde muziek voor hem „goede, beschermende invloeden" op; is daarentegen de mensch met verkeerde stemming, of zonder gepaste muziek kwetsbaar en onbeschermd tegen demonen, die door bepaalde muziek zelfs kunnen worden opgeroepen. De schrijver herinnert aan de afkomst van sommige moderne Europeesche woorden, die soortgelijke denkbeelden in eigen grijske oudheid bewijzen. Charmant = betoverend, komt van carmen = tooverformule; het Engelsche charmes beteekent zelfs amuletten. Van het Latijnsche cantus = zang komt het Fransche enchanter = verrukt, lett. bezongen.

Zooals de Voor-Indische tooverformules (raga's) nauwkeurig verband houden met jaargetijde, elementen, planeten, leeftijden enz., zoo zingt men op Java en Bali „Alis alis idjo", als een bezweringsformule tegen tijgers, terwijl men de melodie van „Bedaja ketawang" zoo magisch geladen acht, dat men ze nimmer zal neurien, ze slechts op Donderdagavond zal instudeeren, na wierook te hebben gebrand, en ze nimmer zonder fouten durft op te schrijven.

Al deze gegevens, hoewel verre van volledig, geven toch reeds eenigszins een indruk, welke problemen hier aan de orde zijn. Want inderdaad is het niet ongerijmd, om te vermoeden dat de Inlander, die bij den animistischen gedachtengang is grootgebracht, het nog wel eens zeer te kwaad kan krijgen, wanneer hij zijn inheemsche muziek in den eeredienst hoort gebruiken. De schrijver geeft ook zelf een voorbeeld van Inlandsche Christenen, die de kerkklokken (het was een groot formaat trambellen) stellig niet door hun inheemsche gongs wilden laten vervangen. Maar ook in ons eigen land komt zoo iets voor; in de kazernes moeten sommige Christen-militairen iets overwinnen, eer ze met hun broeders kunnen psalmzingen bij een accordeon; terwijl anderen hun afschuw moeten onderdrukken, eer ze psalmen bij de piano kunnen zingen. En met alle respect voor alle persoonlijke gevoelens en gevoelheden: er staat nimmer geschreven: „indien iemands anders oog u ergert, ruk het uit". Hetzelfde geldt voor de afgodenoffers; indien iemand zijn broeder zou ergeren, moet hij het afgodenoffer niet eten, maar er staat niet: „indien iemand u zou ergeren met te eten, moogt ge het hem verbieden".

De schrijver vermeldt met blijdschap, dat op enkele plaatsen de (R.K.) zending reeds de inheemsche muziek bij haar actie heeft ingeschakeld, bijzonder op Flores. En daarnaast heeft hij een woord van lof voor de Gereformeerde zending op Soemba, speciaal voor wat het werk van ds S. J. P. Goossens betreft. Hij drukt enkele psalmen en liederen af, gezongen onder meer door de onder ons zoo bekende goeroe indjil (thans ds) K. Tanahomba. De melodieën, die hij persoonlijk opteekende, noemt de schrijver oud en onverdacht inheemsch.

De Goossens heeft ons daarvan persoonlijk destijds reeds iets verteld. Het is voor onze lezers te interessant om het achter te houden, in dit verband. Voor Soemba en Savoe vertaalde hij een reeks psalmen uit het Hebreeuwsch, zoodanig dat het Hebreeuwsche rijm (het parallelisme) bewaard bleef. Aan de volkszangers vroeg hij, om deze (feitelijk onberijmde) psalmen te toonzetten op inheemsche wijzen. De opperzangmeester (bedoean besar) gebruikte daar inheemsche toonschablonen voor, op welke de geheele gemeente kan meezingen. Voor de verschillende stemmingen, die bij een klagzang, een leerdicht of een lofpsalm behooren, worden verschillende structuurformules gebruikt; het resultaat is een gemeenschapszang, die wel zeer dicht bij de oorspronkelijke Joodsche zang moet staan. Terwijl onze zangwijzen deze menschen niet zouden liggen, zingen ze nu de psalmen zoo, dat hun gevoelens geen geweld wordt aangedaan, integendeel, dat zij hun harter in kunnen uitspreken, zonder belemmering.

De Goossens liet dus de geheele gemeente zingen. Sommige psalmen, als 15 en 24, afwisselend door voorzanger en gemeente; anderen soms ook door beurtzang, zoo, als ook in Salomo's tijd werd gezongen. Op deze wijze bouwde hij ook zijn kerk: zóó, dat deze geheel in den stijl van het landschap paste. Zoo werd ook het avondmaal in zijn gemeenten overeenkomstig den landaard gebruikt; allen op den grond zittend op een groote mat. Zoodoende zijn eeredienst en liturgie voor de kerkgangers zoo natuurlijk mogelijk en dragen niet het stempel van exotischen import, die overigens al te zwaar op het Christendom drukt. Men ziet zoo de Soembanezen, die een zingend volk zijn, van verre langs de bergpaden naar hun godsdienst-oefening trekken, op jodelende wijze hun psalmen zingend, en op deze wijze een spontane hamaalloth vormend. Zoo moeten de Joden in Salomo's dagen naar den tempel zijn opgegaan.